

Co-funded by
the European Union

**Not Neat
to be NEET**

**ISTRAŽIVANJE
„UČEŠĆE U OMLADINSKIM PROJEKTIMA
- PREPREKE I POTREBE MLADIH I
OMLADINSKIH RADNIKA“**

ISTRAŽIVANJE „UČEŠĆE U OMLADINSKIM PROJEKTIMA - PREPREKE I POTREBE MLADIH I OMLADINSKIH RADNIKA“ – HANDBOOK ZA OMLADINSKI RAD

[Udruženje „Narodni parlament“](#)

UVOD

Inkluzija i raznolikost su prioritetna oblast programa Erasmus+ (Erasmus+) 2021–2027 programa. Međutim, organizacije koje rade s mladima znaju da uključivanje mladih s manje mogućnosti¹, uključujući osobe sa invaliditetom, osobe s zdravstvenim problemima, osobe koje žive u ruralnim i udaljenim oblastima, osobe koje se suočavaju sa socijalno-ekonomskim poteškoćama u omladinske projekte jeste izazovno. Čak i za organizacije koje su snažne i na raspolaganju imaju značajne resurse. Zašto?

Zato što uključivanje mladih s manje mogućnosti često zahteva mnogo veći napor i rad, kao i resurse kojih realno nema uvek. Ali bez obzira na veličinu i snagu organizacije, za sve organizacije koje rade sa mladima veoma je važno kakva se metodologija primenjuje u razvoju i implementaciji (Erasmus+) projekata koji žele da uključe mlade s manje mogućnosti.

Nelogično je omladinskim projektom planirati uključivanje mladih sa invaliditetom pa onda organizovati događaj neformalne edukacije u objektu nedostupnom za osobe sa invaliditetom. Ili planirati uključivanje mladih koji se suočavaju sa ekonomskim preprekama koje imaju uzrok u na primer niskim porodičnim finansijskim prihodima, pa onda tražiti od njih da sami finansiraju svoje međunarodno putovanje u dolasku i odlasku sa lokacije aktivnosti neformalnog obrazovanja. Pa ako prethodno nekako i uspu, primoravati ih da čekaju na refundaciju putnih troškova nedeljama nakon što se vrate kući, pa i na to da oni plate troškove međunarodnog transfera novca.

Ipak, ove nelogične stvari se dešavaju. A dešavaju se između ostalog i zato što omladinske organizacije često nemaju kvalifikovanije osoblje i/ili volontere specijalizovane za pružanje podrške učešću mladih s manje mogućnosti – koordinate za inkluziju.

Članovi konzorcijuma koji čine organizacije: [Udruženje „Narodni parlament“](#), [Agencija lokalne demokratije](#) Mostar, [Nevladina organizacija „Glas“](#) iz Podgorice, [Centar za zblizavanje zajednica](#) iz Tirane i [Omladinski centar Drenas](#) žele da preko „Not Neat to be NEET“ projekta koji ko-finansira Evropska unija ostvare pozitivan uticaj u ovoj oblasti.

Smatramo da je i organizacijama koje rade sa mladima, a posebno onim koje imaju sedište u manjim zajednicama regiona Zapadnog Balkana jeste potrebna izgradnja kapaciteta i novi volonteri i osoblje koje radi na podršci učešću mladih s manje mogućnosti. Takođe smatramo da su ovim sadašnjim i budućim omladinskim radnicima potrebne međunarodne mogućnosti da uče jedni od drugih i da rade jedni sa drugima. Da se umreže na čvršćoj platformi, omogućavajući mladima veću uključenost i raznolikost u omladinskim projektima u regionu.

Omladinski neprofitni projekat nazvan „*Ni mladost nije sjajna ako si nezaposlen, ne školuješ se ili ne pohađaš neku obuku*“ može biti odgovor na neke probleme. Originalni i puni naziv projekta je: „*Not Neat to be NEET – building capacities of the Western Balkan's youth organisations for more inclusive projects and full participation of youth with fewer opportunities*„. Engleska skraćenica NEET = Not in Employment, Education or Training.

¹ Mladi s manje mogućnosti su osobe koje su u odnosu na svoje vršnjake u manje povoljnoj situaciji zbog socijalnih, ekonomskih, zdravstvenih, geografskih, kulturalnih, obrazovnih, invaliditeta ili drugih prepreka

UKRATKO O ISTRAŽIVANJU I PUBLIKACIJI

Nemaju svi mladi ljudi jednake koristi od mogućnosti koje pruža neformalno obrazovanje jer se mnogi suočavaju sa raznim preprekama u pristupu neformalnom obrazovanju za omladinu. Težimo da kroz izgradnju i jačanje kapaciteta omladinskih organizacija za osmišljavanje i implementaciju inkluzivnijih omladinskih projekata postignemo veći nivo učešća mladih s manje mogućnosti u omladinskim projektima i društvu uopšte. Da bi međutim adekvatno sproveli pomenutu izgradnju kapaciteta potrebno je dublje razumevanje i podaci o pitanjima vezanim za uključivanje mladih s manje mogućnosti.

Upravo iz tih razloga obavili smo ovo manje ali ipak retko rađeno istraživanje o pristupu mladih i preprekama neformalnom obrazovanju, a uz pomoć kojeg smo istražili i to koje su sve to prepreke sa kojima se omladinski radnici suočavaju prilikom uključivanja mladih s manje mogućnosti u omladinske projekte koje osmišljavaju i realizuju?

Zahvaljujući nalazima istraživanja razvijena je metodologija za neformalno obrazovanje omladinskih radnika – koordinatora za inkluziju.

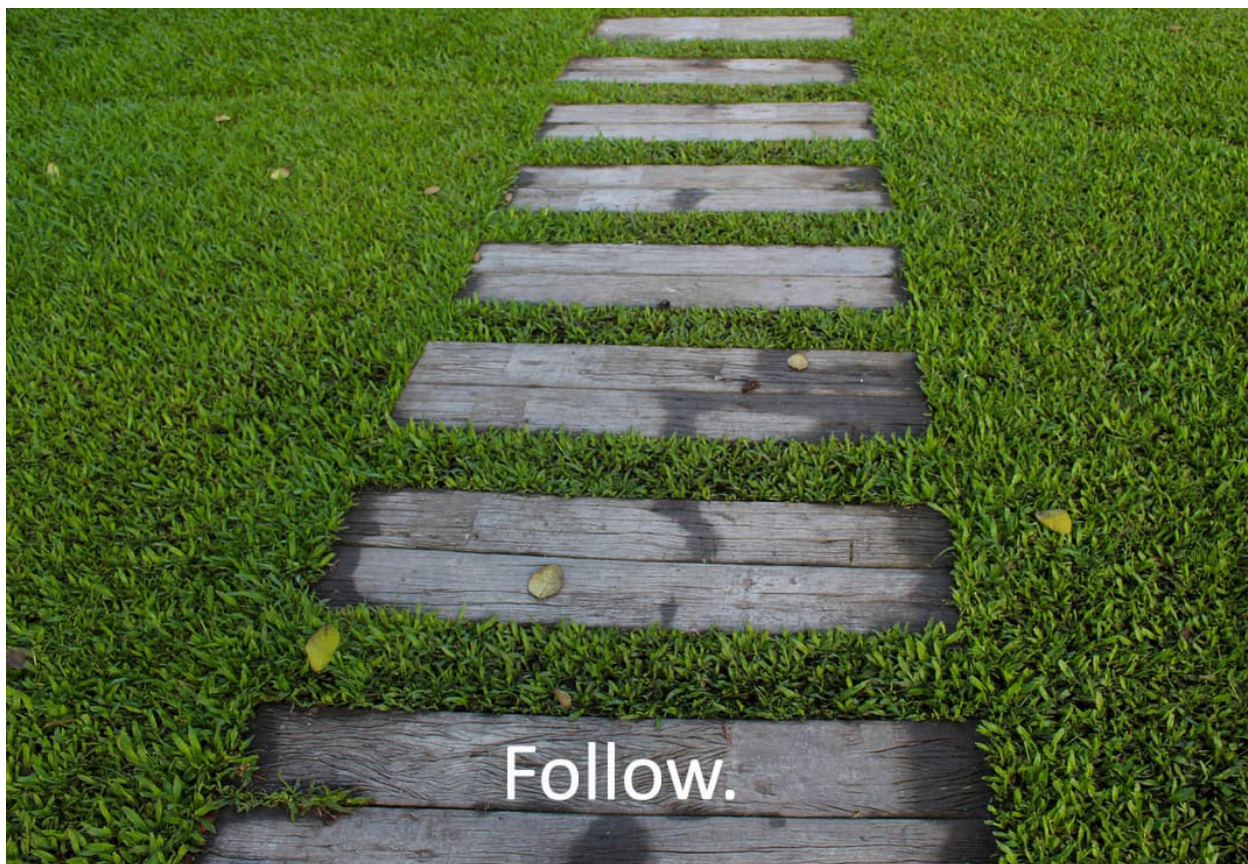
Želimo da nalaze ovog istraživanja koriste u svom radi i druge organizacije koje rade sa mladima.

METODOLOGIJA

Istraživanje je realizovano tokom perioda decembar 2024 – mart 2025. godine. Korišćene su metode fokus grupa i online upitnika.

Organizovane su 2 fokus grupe, jedna sa omladinskim radnicima iz Srbije, a druga sa mladima s manje mogućnosti, takođe iz Srbije.

Pored učesnika fokus grupa, u istraživanju je preko online upitnika učestvovalo i 80 mladih iz Srbije.

FOKUS GRUPA SA MLADIMA S MANJE MOGUĆNOSTI

održana je u „online prostoru“ 14. februara 2025. godine. U radu fokus grupe koja je trajala oko 90 minuta učestvovali su mladi iz raznih delova Srbije suočeni sa ekonomskim i socijalnim preprekama; zatim mladi suočeni sa geografskim barijerama, a koji žive u ruralnim i udaljenima zajednicama, ali i mladi koji su napustili školovanje pre završetka srednje škole. Dodatno, fokus grupa je uspešno angažovala i mlade koji nisu uključeni u formalno ili neformalno obrazovanje, niti su zaposleni. I mlada osoba sa invaliditetom je učestvovala u radu fokus grupe.

Svrha ove fokus grupe je da istraži prepreke sa kojima se suočavaju mladi s manje mogućnosti u Srbiji u vezi njihovog učešća u neformalnim edukacijama namenjenih omladini. Nada je da će bolje razumevanje različitih prepreka pomoći efikasnijem kreiranju metoda za prevazilaženje istih. Dodatno, istraživane su i motivacije i iskustva učesnika sa omladinskim programima.

Mladima su postavljena pitanja razvrstana u V kategorija:

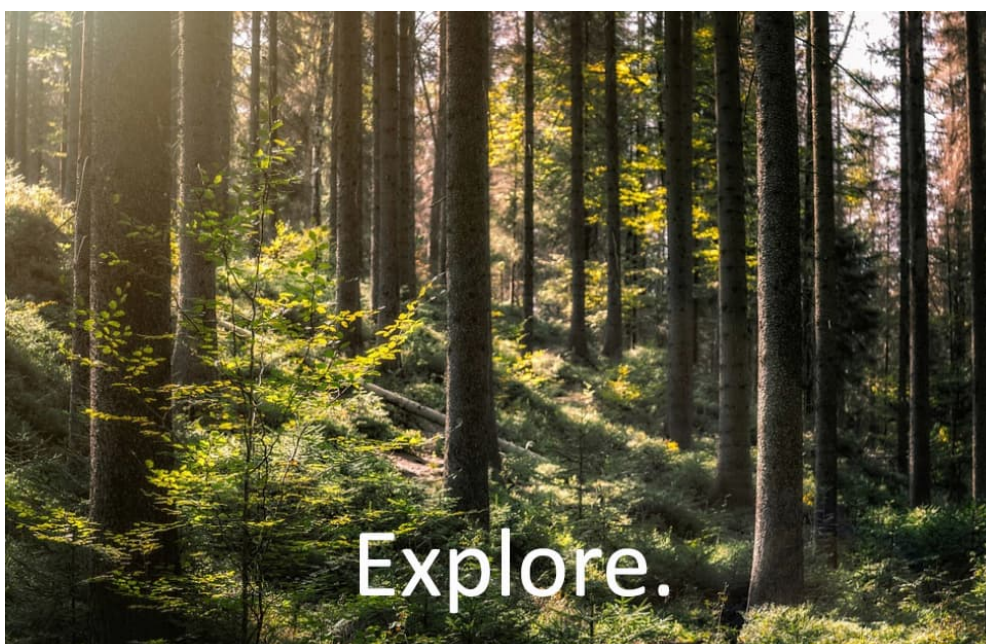
- Iskustva sa učešćem u omladinskim aktivnostima, informisanje i društvena angažovanost.
- Znanje o Erasmus+ programu.
- Prepreke za učešće u omladinskim aktivnostima.
- Motivacija i interesovanje za učešće
- Potrebe za podrškom zarad učešća

Zaključci fokus grupe:

- Mladi se o društvenim dešavanjima informišu preko društvenih mreža, preko škole, odnosno nastavnika, preko flajera i preko prijatelja i poznanika, dok medije uopšte ili slabo prate. Nisu društveno angažovani i nijedan učesnik fokus grupe nije izjavio da aktivno učestvuje u nekoj organizaciji, edukativnoj ili nekoj drugoj sekciji ili bilo kojem lokalnom društvenom procesu.
- Što se tiče događaja koje organizuju organizacije koje rade sa mladima, tipa treninzi i slično, većina učesnika fokus grupe nije mogla da se seti ijednog konkretnog projekta za koji su čuli i da su bili pozvani da učestvuju ili da se prijave. Pojedini učesnici fokus grupe su čuli za kancelarije za mlade ali većinom ne znaju šta i da li one rade, i da li ih imaju u svojoj sredini.
- Na pitanje da li ste nekada učestvovali u nekoj omladinskoj aktivnosti neformalne edukacije, samo dvoje od ukupno deset mladih koliko je učestvovalo u fokus grupi, odgovorilo je potvrdno. Radilo se o učešću u nekoj lokalnoj kratkotrajnoj volonterskoj akciji, dok je drugi učesnik fokus grupe pre više godina učestvovala u kraćoj omladinskoj razmeni u drugoj zemlji. Po rečima učesnika ove volonterske akcije, on njoj je saznao preko škole. Učesnica razmene je saznala za nju preko nekog lokalnog udruženja. Još jedna mlada osoba kaže da se prijavila i da nije izabrana i da je ovo obeshrabrilo pa se dalje nije prijavljivala.
- Kažu da poznaju druge mlade koji su učestvovali u raznim omladinskim aktivnostima ali da zbog svih okolnosti, i kad su možda hteli da se interesuju oko učešća, bili su raznim okolnostima sprečeni. Razlozi zbog kojih su bivali sprečeni su nedostatak vremena, novca, podrške od roditelja i/ili nastavnika, ali i strah (ovu reč nisu upotreбили) od toga da neće biti prihvaćeni. Mlada osoba sa invaliditetom je bila sprečena i zbog toga jer objekti gde se održavala neformalna edukacija nisu bili dostupni osobama sa invaliditetom. Navodi jedan primer gde je znala za aktivnost, neki trening i kontaktirala je organizatora, ali je bila odbijena zbog hotela koji nije bio dostupan.
- Što se tiče Erasmus+ programa, većina učesnika fokus grupe je čula za program ali osim jednog mladog koji je učestvovao u razmeni, nisu učestvovali. Voleli bi da učestvuju i da upoznaju druge mlade i da putuju, ali nisu uglavnom ne znaju gde da se informišu o ovim mogućnostima. Neformalna edukacija kao termin i pored toga što nisu učestvovali im je relativno dobro poznat.
- Što se tiče prepreka, neke su se posebno izdvojile. Neki mladi smatraju da ne mogu platiti troškove učešća. Stekao se utisak da pojedini mladi nisu ni dovoljno informisani da troškove učešća u najvećoj meri, ako ne i potpuno plaćaju organizatori. Jedan učesnik fokus grupe je mislila da ona treba platiti putne troškove i da se to ne refundira. Dakle ovde postoje problem komuniciranja informacije potencijalnim učesnicima u vezi troškova. Kao dodatna prepreka nametnulo se i to što više njih ne govori engleski, pa osim jedne učesnice drugi se nisu prijavljivalo za učešće u međunarodnim događajima neformalne edukacije. Geografske prepreke su takođe istaknute pošto je više učesnika reklo da loša saobraćajna povezanost njihovih sredina bi im mogla biti prepreka za učešće u omladinskim programima. Posebno

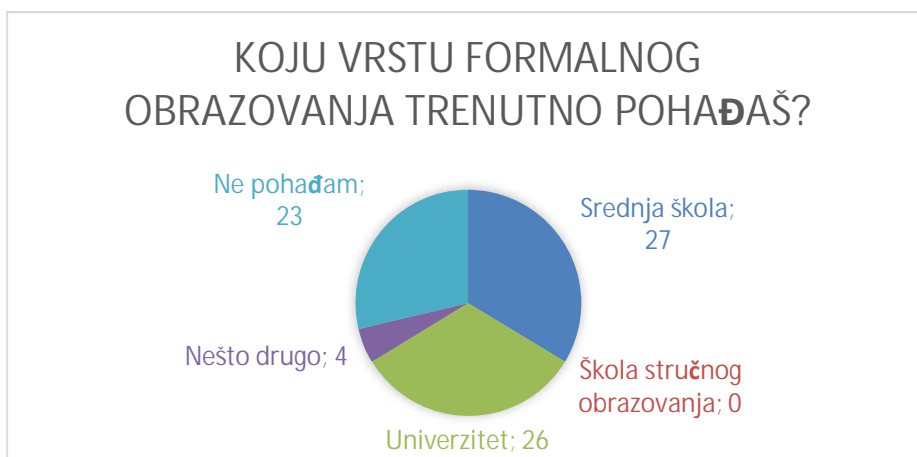
ako bi trebali češće da putuju. Nedostatak podrške u krugu porodice je prepoznata kao jedna od prepreka koja je pominjana.

- Što se tiče motivacije i interesovanja, utisak je da interesovanje postoji i da su mladi pre svega zainteresovani za putovanja i upoznavanje drugih mladih, posebno iz drugih zemalja. Postoji međutim i interesovanje za pojedine oblasti, pa su tako ekologija i dobrobit životinja bile nešto što bi motivisalo pojedine učesnike da se prijave za omladinske projekte. Jedna mlada osoba je navela da bi volela da volontera u sektoru kulture, odnosno u nekim programima kulture u inostranstvu.
- Svi mladi koji su odgovarali na ova pitanja smatraju da bi im učešće u omladinskim programima moglo pomoći na razne načine. I kao najčešće potencijalne koristi najčešće vide one ekonomske prirode, tipa zapošljavanje i slično.
- Što se tiče njihovih potreba za nekom specijalnom podrškom, istakle su se više stvari. Smatraju da nemaju dovoljno informacija o omladinskim programima i da kad i saznaju za neki, da su procedure za prijave i uopšte zahtevi organizatora nešto prekompleksno. Ovo ih inicijalno odbije od prijavljivanja. Tokom diskusije jasno se istakla potreba da barem pojedini mladi koji su učestvovali u radu ove fokus grupe, trebaju imati neku vrstu mentora. Neko ko bi dao „lični pečat“ njihovom potencijalnom uključivanju u omladinski program, Pomogao im i oko apliciranja, ali i oko učešća. Inače su nevoljno priznavali da im treba mentor, ali se ovo kroz diskusiju nametnulo kao nešto evidentno.
- Finansijski faktor, odnosno podrška u tom domenu se istakla kao verovatno najurgentnija. I ovde je problematika kompleksnija. Za deo mladih učešće na nekom omladinskom treningu predstavlja trošak, pa čak i kad organizator pokriva sve troškove puta i smeštaja. Nekima je problem da čak i privremeno kupe avio i druge karte za prevoz. Drugi su istakli džeparac, odnosno nedostatak istog. Pojedini učesnici fokus grupe su istakli da njihove porodice ne bi mogle priuštiti da oni odsustvuju jer žive na selu i rad u okviru poljoprivrednog domaćinstva je gotovo svakodnevno.
- Često je i nedostatak vremena istican kao prepreka pa u tom smislu nametnuo se zaključak da treba prilagoditi trajanje događaja na manji broj dana i da bi kraće trajanje bila podrška mladima koji ne mogu odsustvovati više dana.
- Online učešće im je prihvatljivo ali bi želeli da posle online događaja i upoznaju druge učesnike „licem u lice“.
- Jezička barijera je više puta istaknuta i u tom smislu simultani prevod tokom događaja neformalne edukacije, ali i neka vrsta jezičke podrške pre događaja se nametnula kao još jedna potreba mladih s manje mogućnosti.
- Uopšte se istakla dobra atmosfera motivacije da se potencijalno u budućnosti učestvuje u omladinskim programima. Ali se stekao utisak i određene pasivnosti, odnosno nedostatka proaktivnosti od strane učesnika fokus grupe. Gotovo kao da čekaju da ih neko veoma proaktivnim pristupom motiviše da se uključe u omladinske programe.

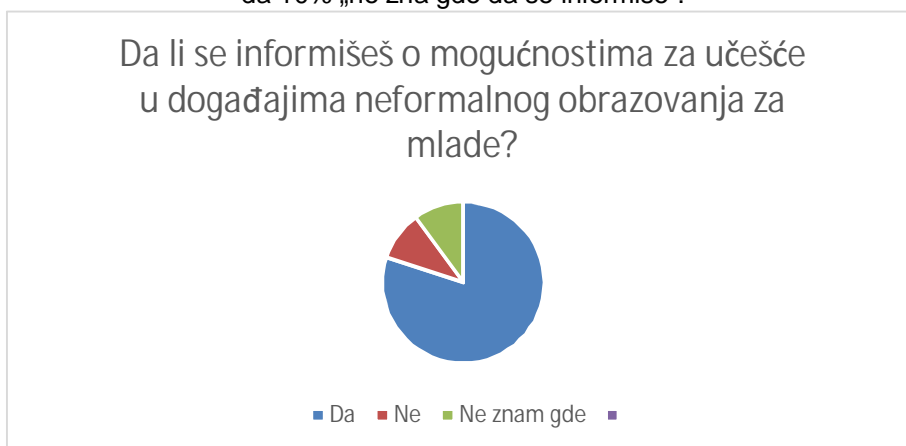

ONLINE ANKETA O UČEŠĆU MLADIH U OMLADINSKIM PROJEKTIMA je pokazala da:

- Oko 80% anketiranih kaže da se informiše o prilikama za neformalne edukacije ali da se trećina ipak nije prijavljivala.
- Oko trećine od anketiranih u zadnje 3 godine nije učestvovalo u međunarodnim omladinskim događajima. Oko dve trećine jeste učestvovalo u takvim događajima na nacionalnom nivou.
- Da oko polovine onih koji su učestvovali, morali su prevazići jednu ili više barijera.
- Da je online upitnik uglavnom popunila ipak informisanija grupa mladih, verovatno dobrim delom aktivnih u organizacijama koje rade sa mladima – upitnik je bio distribuiran preko ovih organizacija.
- Ali da ipak postoji snažna potreba za raznim oblicima podrške u vezi učešća.

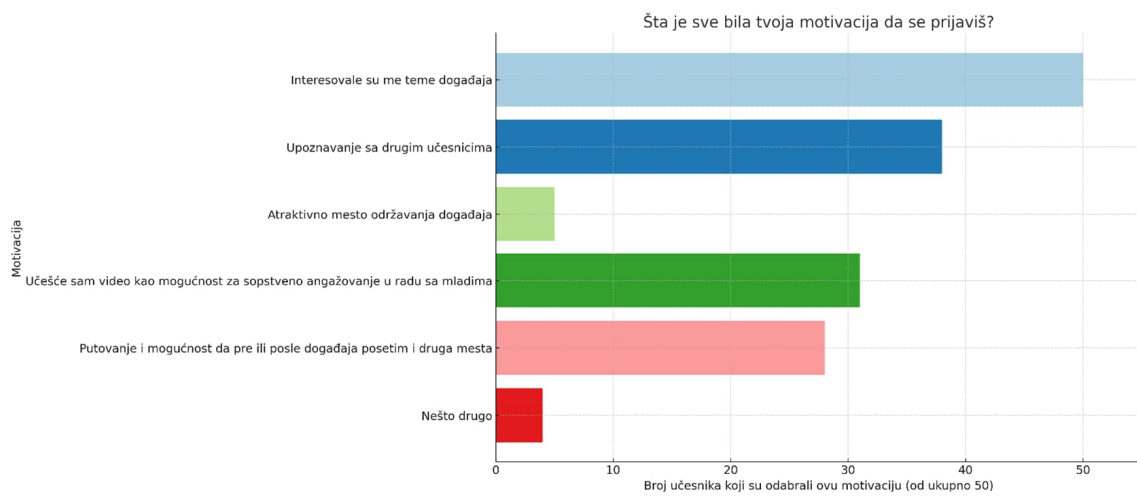

64 odnosno čak 80% učesnika je odgovorilo potvrdno na pitanje ispod. 10% je reklo da „ne se ne informiše“, a da 10% „ne zna gde da se informiše“:

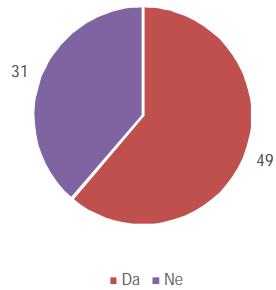
50 odnosno 62% učesnika ankete se prijavljivalo da učestvuje u neformalnim edukacijama za mlade:

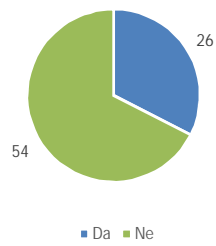
Učesnici ankete koji se nisu prijavljivali za učešće:

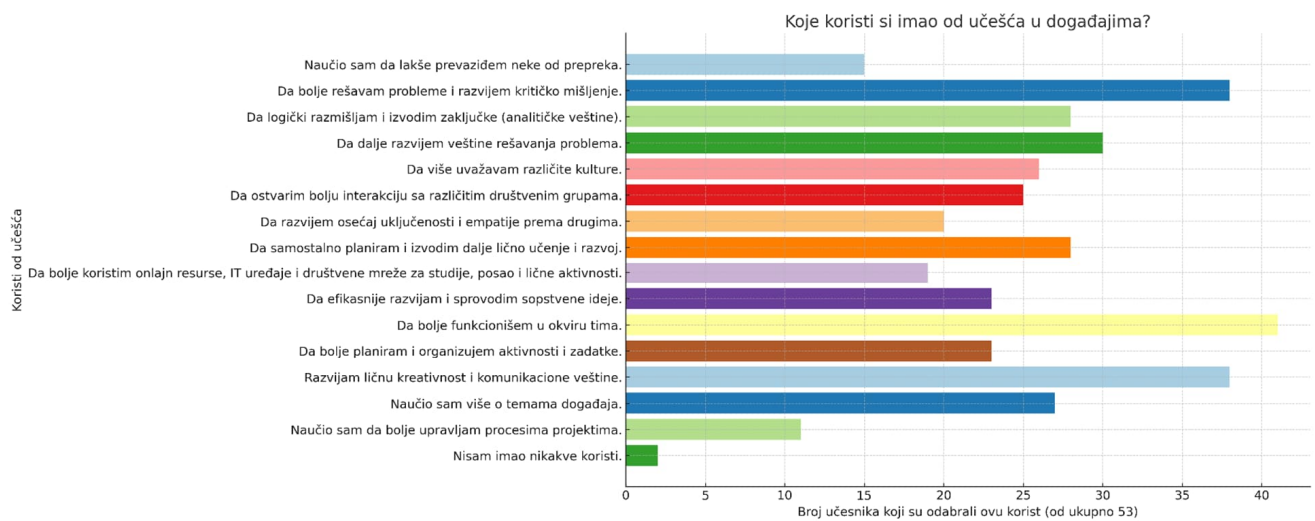
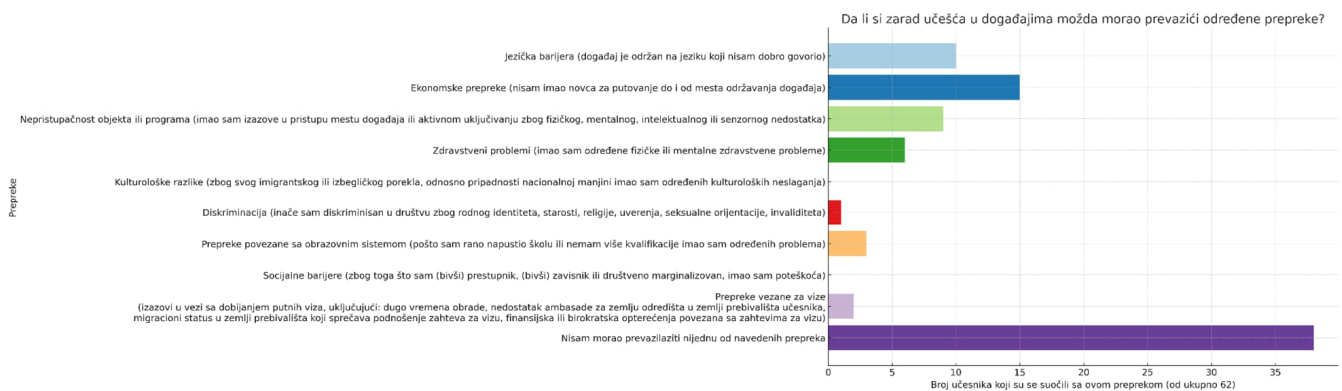
Da li si u poslednje 3 godine učestvovao u neformalnom obrazovanju koje je uglavnom okupilo mlade iz Srbije?

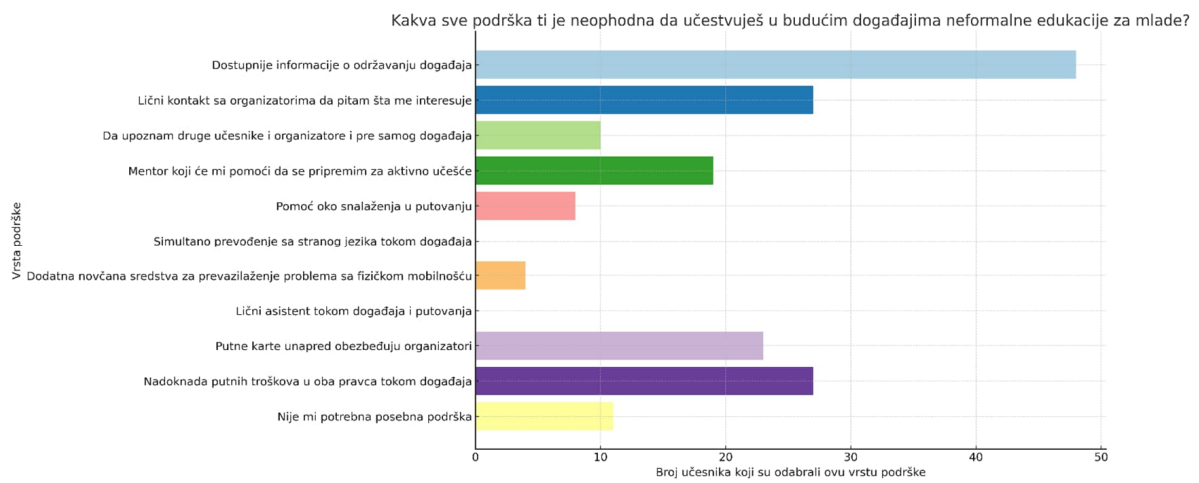
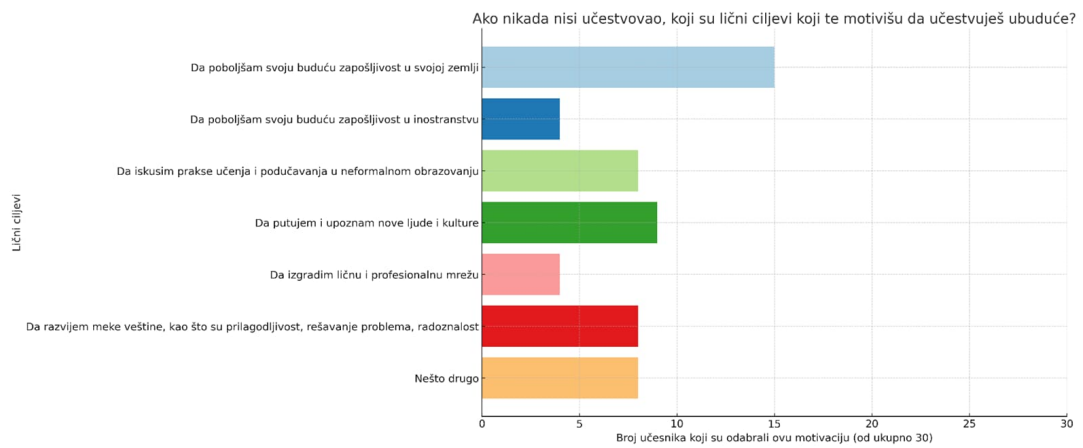

Napomena: učestvovanje je moguće i bez prijavljivanja pa smo zato i pitali

Da li ste u poslednje 3 godine učestvovao u međunarodnom neformalnom obrazovanju koje je okupilo mlade iz više država?

FOKUS GRUPA SA OMLADINSKIM RADNICIMA

održana je u „online prostoru“ 24. januara 2025. godine. U radu fokus grupe koja je trajala nešto više preko 90 minuta učestvovali su omladinski radnici iz „nevladinog sektora“ i omladinski radnici iz lokalnih samouprava iz raznih delova Srbije.

Svrha ove fokus grupe je da doprinese boljem razumevanju prepreka i ograničenja sa kojima se omladinski radnici suočavaju u realizaciji omladinskih projekata koji imaju ambiciju da aktivno uključe mlade s manje mogućnosti. Saznanja i preporuke omladinskih radnika u vezi potreba organizacija koje rade sa mladima, a vezano za prevazilaženje prepreka u radu sa mladima uobličena su u ovu publikaciju.

Omladinski radnici su diskutovali o preprekama za učešće mladih s manje mogućnosti u omladinskim programima. Istraživali su moguće strategije primenjive u omladinskom radu, a radi prevazilaženja barijera za učešće mladih s manje mogućnosti. Zatim, načine razvoja inkluzivnijih omladinskih projekata koji će omogućiti veće uključivanje mladih s manje mogućnosti. Metode jačanja kapaciteta omladinskih radnika i omladinskih organizacija zarad većeg uključivanja ovih mladih u omladinske programe. I druge teme su takođe bile predmet ove fokus grupe.

Zaključci fokus grupe:

- Treba obezbediti adekvatan nivo zaštite privatnosti u realizaciji omladinskih programa, posebno u pogledu omogućavanja učešća seksualnih manjina, ali i mladih koji se imaju razne hronične bolesti, uključujući seksualno prenosive bolesti. Ovakvi mladi su često zabrinuti za sopstvenu privatnost i negde ovo utiče na njihovu motivaciju da se prijave za učešće u omladinskim programima.
- Problem je informisanje mladih od strane organizacija koje rade sa mladima. Posebno kad su u pitanju mladi s manje mogućnosti koji žive u siromaštvu ili žive u ruralnim i udaljenim područjima. Takvi mladi ne prate web sajtove i email liste na kojima se mogu informisati o ovakvim programima.
- Problem je i motivisanje mladih s manje mogućnosti da uzmu učešće u omladinskim programima. Posebno kad su mladi suočeni sa ekonomskim barijerama u pitanju. Oni su fokusirani na nalaženje posla odmah i na zadovoljavanje osnovnih životnih potreba njih i njihovih porodica.
- Moguća rešenja za prevazilaženje prepreka u informisanju mladih s manje mogućnosti jeste kao prvo predstavljanje informacija na način koji će biti privlačan mladima. Recimo mladima koji se suočavaju sa ekonomskim barijerama potencirati značaj njihovog učešća u omladinskim programima radi podizanja ličnog nivoa zapošljivosti i samozapošljivosti. Dodatno, u procese informisanja mladih s manje mogućnosti iz manjih sredina treba uključiti lokalne organizacije bilo koje vrste, ali da budu iz tih malih sredina. Kao i specijalizovane vladine organizacije. Recimo one koje rade i dolaze u kontakt sa npr. dugoročno nezaposlenim mladima. Primeri ovakvih institucija su Nacionalna služba za zapošljavanje, ali i Centri za socijalni rad koji ade sa socijalno i ekonomski ugroženim mladima. Istovremeno se uključivanjem ovih organizacija pored informisanja može postići i efekat motivisanja mladih s manje mogućnosti da uzmu učešće u omladinskim programima. Dodatno, kontakt „lice u lice“ gde organizacije koje rade sa mladima a žele da uključe mlade koje su im poznati imenom i prezimenom, mogu kontaktirati individualno i kroz razgovor ohrabriti da se prijave za učešće.
- Veliki problem je neusklađenost deklariranih politika organizacija koje rade sa mladima sa praksom ovih organizacija. U smislu postizanja veće inkluzije kroz omladinske programe. Primer takvih praksi su organizovanje događaja neformalne edukacije kad se deklarativno želi učešće mladih suočeni sa ekonomskim i socijalnim preprekama. A onda u praksi tražiti od takvih mladih da privremeno finansiraju njihovo kompletno međunarodno putovanje, da posle događaja čekaju na refundaciju putnih troškova, pa čak i da plate troškove međunarodnog transfera novca.
- Problem je i nedostatak ljudskih resursa kod organizacija koje rade sa mladima. I u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Tako organizacije najčešće nemaju i retko mogu priuštiti angažovanje nekog ko će barem „part-time“ raditi na postizanju većeg nivoa inkluzivnosti omladinskih programa u toj organizaciji. Programi za usavršavanje postojećeg osoblja za rad sa mladima s manje mogućnosti su retki. U ovom smislu treba planski i masivno investirati u ovakve programe koji će podići kapacitete kod organizacija. Omladinski radnici moraju bolje znati kako da kreiraju predloge projekata koji su inkluzivniji. Ali i kasnije kad dođe do realizacije projekata, kako da na inkluzivan način da ove projekte i realizuju.
- Sveprisutan problem je i još uvek niži stepen fizičke dostupnosti javnih objekata osobama sa invaliditetom. Ovaj problem je posebno izražen u manjim zajednicama. Dodatni problem je što hotelski i slični kapaciteti gde se često održavaju neformalne edukacije za mlade, smeštaj i konferencijske sale su često nedostupne ovim mladima.

- Treba graditi poverenje između omladinskih radnika i mladih. Za ovo treba vremena. Takođe omladinski radnici moraju angažovati i vršnjake u motivisanje drugih mladih, jer su mladi često otvoreniji ka vršnjacima.
- Prepreka je i to što neformalne edukacije za mlade često nisu prepoznate od strane roditelja mladih, ali i njihovih škola, kao nešto u šta se vredi uključiti i kao prilika za učenje. Učešće mladih u neformalnim edukacijama je u čestom konfliktu sa obavezama u formalnom obrazovanju, i škole uglavnom ne pravdaju odsustvo sa časova zarad učešća u neformalnom obrazovanju. Ovo su iskustva organizacija koje zapravo i odlično i aktivno saraduju sa školama.
- Pojedine nacionalne manjine, recimo Romi retko učestvuju u omladinskim programima u Srbiji. Barem onima koji većinom okupljaju pripadnike većinske nacionalne zajednice. Postoji određeni nivo međusobnog nepoverenja ali neinformisanosti kod pripadnika pojedinih nacionalnih manjina u vezi sa omladinskim programima. S druge strane, organizacije koje rade sa mladima ne fokusiraju na adekvatan način informativne i motivišuće kampanje ka mladima iz ovih manjinskih zajednica. Uloga organizacija bilo kog tipa, a koje okupljaju članove iz ovakvih zajednica u ovom smislu je dragocena, ali nedovoljno iskorišćena kod motivisanja mladih iz ovih zajednica.
- Postoji nedostatak kontinuirane podrške lokalnih samouprava usmeren ka nevladinim organizacijama koje rade sa mladima. Ovde se ne misli uvek na finansijsku podršku, već i onu ne finansijske prirode – recimo korišćenje prostora lokalne samouprave za potrebe realizacije omladinskih programa.
- Postoje i problem nedostatka javnih prostora koji su dostupni svima. Recimo omladinski klubovi i slično koji su otvoreni za mlade s manje mogućnosti, ali raspoloživi i kao resurs organizacijama koje rade sa mladima.
- Lokalna omladinska politika u najvećem delu lokalnih samouprava u Srbiji nije sistemski i planski uređena i većina lokalnih samouprava nema efikasne i formalno usvojene omladinske politike koje sprovodi. Dodatno, lokalne samouprave ne odvajaju dovoljno novca za omladinske programe.
- Organizacije koje rade sa mladima moraju biti proaktivnije u smislu uključivanja drugih tipova organizacija u njihove programe, uključujući i organe javne vlasti. Ovo kako bi lakše došli do korisnika koji su mladi s manje mogućnosti.
- Treba postići veći novi saradnje između nevladinih organizacija koje rade sa mladima i organima javne vlasti, posebno na lokalnom nivou.
- Mladi s manje mogućnosti ne dobijaju dovoljno često priliku da učestvuju, ni u izradi omladinskih projekata, ali ni u izradama omladinskih javnih politika.
- Problem su i fondovi iz koji se finansiraju omladinski projekti. Dok je deo fondova inkluzivan, u smislu da prepoznaje i podržava organizacije koje rade sa mladima, pa im tako odobrava i dodatna sredstva za postizanje većeg uključenja mladih s manje mogućnosti, dobar deo fondova nije uređen na način koji omogućava organizacijama da investiraju dodatno vreme i druge resurse da bi efektivno i uključile mlade s manje mogućnosti u njihove projekte.
- U radu sa mladima s manje mogućnosti treba primeniti raznovrsnije metode. Treba koristiti online događaje da se prevaziđu geografske prepreke. Obezbediti mentore da pomognu mladima koji mogu imati probleme sa savlađivanjem agende neformalnih edukacija. Obezbediti simultani prevod da i mladi koji ne govore strani jezik mogu učestvovati u međunarodnim događajima neformalnih edukacija. Obezbediti pojačanu ekonomsku podršku koja će omogućiti učešće mladih suočenih sa ekonomskim i socijalnim barijerama u omladinskim programima.
- Omladinski radnici smatraju da je prioritet kreirati fondove na lokalnom nivou koji će podržavati postizanje veće društvene inkluzije mladih s manje mogućnosti i omogućiti prevazilaženje različitih barijera sa kojima se oni suočavaju. Prioritet je i povećati nivo podrške kod aktuelnih fondova za omladinski rad, a kako bi organizacije imale veće resurse na raspolaganju da uključe mlade s manje mogućnosti.
- Jačanje kapaciteta omladinskih radnika i omladinskih organizacija treba fokusirati na neformalne edukacije, studijske posete i „job shadowing“ aktivnosti tokom kojih će omladinski radnici steći teoretska i praktična iskustva da izrađuju inkluzivnije projekte i da realizuju inkluzivnije projekte.
- U organizacijama treba uspostaviti funkcije „koordinatora za inkluziju“, osoba čiji zadatak će biti da postigne veći novi inkluzivnosti omladinskih programa koje organizacije koje rade sa mladima organizuju.
- Intenzivnija saradnja unutar i van nacionalnih granica po ovom pitanju, a između organizacija koje rade sa mladima je veoma potrebna. Trenutno samo „ad hoc“ aktivnosti saradnje i razmene iskustava postoji među

organizacijama, a kad su u pitanju pitanja uključivanja mladih s manje mogućnosti. Treba organizovati organizacije u formalnije „mreže“ koje će okupiti više organizacija.

- Javne politike na bilo kom nivou moraju biti inkluzivnije, što znači da se realno u izradu tih politika uključe realni mladi s manje mogućnosti. I da se kod primene tih javnih politika poseban fokus obraća upravo na mlade s manje mogućnostima – onih koji se suočavaju sa zaista različitim i često brojnim preprekama.

OSNOVNI ZAKLJUČCI ISTRAŽIVANJA

- Mladi s manje mogućnosti su u odnosu na vršnjake u prilično nepovoljnijem položaju. Ovo i nije toliko iznenađujuće.

Ono što međutim jeste donekle iznenađujuće je to da postoji velika razlika u nivou participacije: samo dvoje od 10 mladih učesnike fokus grupe sa mladima s manje mogućnosti imalo je prilike da učestvuje u omladinskim aktivnostima.

Dok s druge strane, oko dve trećina mladih koji su popunili online anketu kaže da jeste u zadnje 3 godine učestvovalo u nekom događaju u okviru nacionalnih granica.

- Online ankete kod kojih ne postoji način iskontrolisati profil učesnika, manje su korisna istraživačka metoda od fokus grupa - za istraživanja ovog tipa. Kako međutim online anketiranje jeste bila dodatna volonterska aktivnost koja i nije predviđena projektom kao takva, ipak su dobijeni brojni korisni podaci, pre svega u vezi prepreka sa kojima se suočava čak i nešto aktivniji sloj mladih osoba.
- Omladinski radnici se suočavaju sa brojnim izazovima, a tiču se postizanja većeg nivoa participacije mladih s manje mogućnosti u omladinske programe.

Pritom postoji svest o potrebi podizanja kapaciteta i umrežavanja radi dublje saradnje između organizacija.

Međutim, postoji i nedostatak unutar-organizacijskih inicijativa u podizanje „inkluzivnih kapaciteta“ samih organizacija – recimo investiranje u osoblje i/ili volontere specijalizovane za pružanje podrške učešću mladih s manje mogućnosti – koordinate za inkluziju.

KEY RESEARCH FINDINGS

- Young people with fewer opportunities are in a significantly more disadvantaged position compared to their peers. This is not entirely surprising.

However, what is somewhat unexpected is the substantial difference in participation levels: only two out of ten young people in the focus group with fewer opportunities had the chance to take part in youth activities.

On the other hand, about two-thirds of young people who completed the online survey stated that they had participated in an event within national borders in the past three years.

- Online surveys, where there is no way to control the participants' profiles, are a less useful research method for studies of this type than focus groups. However, since the online survey was an additional voluntary activity not originally planned within the project, it still provided numerous valuable insights—particularly regarding the barriers faced even by the relatively more active segment of young people.
- Youth workers face numerous challenges in increasing the participation of young people with fewer opportunities in youth programmes.

There is an awareness of the need to build capacity and strengthen networking to foster deeper cooperation between organisations.

However, there is also a lack of intra-organisational initiatives aimed at enhancing the "inclusive capacities" of organisations themselves—for example, investing in staff and/or volunteers specialised in supporting the participation of young people with fewer opportunities, such as inclusion coordinators.

Co-funded by
the European Union

“Not Neat to be NEET” non-profit project is funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the EACEA can be held responsible for them.